

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 5856/06

בפני : כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט א' גרוניס
כבוד השופט י' דנציגר

המערער : אמנון לוי

נגד

המשיבים : 1. נורקייט בע"מ
2. נורפולק אינטרנשיונאל בע"מ

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בת"א-יפו
24.5.06 בת.א. 1262/00 שניתן על ידי כבוד השופט ע'
בנימיני

תאריך הישיבה : ג' בטבת תשס"ח (12.12.07)

בשם המערער : עו"ד שי גבסי ; עו"ד י' סגל

בשם המשיבים : עו"ד ר' חייט

פסק-דין

השופט י' דנציגר:

רקע עובדתי

1. המערער, מייסדה של חברת טיבון ויל בע"מ, מומחה לעיבוד ובישול בשר, התקשר ביום 15.3.98 בהסכם ייעוץ עם חברת נורקייט בע"מ, העוסקת בייצור ושיווק מוצרי מזון ועם חברת נורפולק אינטרנשיונל (1992) בע"מ, העוסקת במתן שירותי מזון והסעדה ואשר הינה חברת האם של נורקייט בע"מ (להלן – הסכם הייעוץ).

על פי הסכם הייעוץ, רכשו המשיבות מן המערער טכנולוגיה וידע בתחום של עיבוד בשר ובישולו, כאשר התובע התחייב להעמיד לרשותן את הידע והניסיון שלו

באמצעות שירותי ייעוץ ופיקוח על תהליך עיבוד הבשר ובישולו במפעל לעיבוד בשר שהמשיבות התעתדו להקים (ואשר בסופו של יום לא הוקם). הטכנולוגיה נשוא הסכם הייעוץ הינה שיטת עיבוד בשר הכרוכה בהזרקה ועיסוי, אשר מאפשרת להוסיף לבשר המעובד משקל באופן המגדיל את הרווחים בעת שיווקו (להלן – הטכנולוגיה). אין מחלוקת כי המערער אינו הממציא של הטכנולוגיה, אלא התאים טכנולוגיה קיימת, פיתח אותה והכניס בה התאמות ושינויים לצרכי המשיבות.

2. סעיף 3 להסכם הייעוץ הסדיר את מהותם והיקפם של שירותי הייעוץ שהתחייב המערער להעניק למשיבות נוסף על מכירת הטכנולוגיה. סעיף 5 להסכם הייעוץ הסדיר את התמורה לה זכאי המערער בגין שירותי הייעוץ, בקובעו:

5" התמורה

בתמורה להתחייבותיו של אמנון כמפורט בהסכם זה לרבות הקף השעות כמפורט בסעיף 4 לעיל, ובכפוף להעברת הטכנולוגיה והנוסחה כמפורט בסעיף 2.2 לעיל, תשלם החברה לאמנון כנגד חשבונית מס כחוק (להלן – החשבונית) את התשלומים כדלקמן:

5.1 החל מיום 1.1.1998 ועד למועד התחלת היצור בפועל במפעל (להלן – מועד התחלת היצור) תשלם החברה לאמנון סך של 10,000 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ כחוק.

5.2 החל ממועד התחלת היצור ובמשך 4 חודשים רצופים תשלם החברה לאמנון סך של 20,000 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ כחוק.

5.3 לאחר תום ארבעת החודשים ממועד התחלת היצור תשלם החברה לאמנון סך של 15,000 ש"ח לחודש בתוספת מע"מ כחוק.

5.4 התשלום הנקוב בסעיף 5.3 לעיל ישולם לאמנון כל עוד ובתנאי שהקף השירותים לא יפחת מ-100 שעות עבודה חודשיות.

5.5 נפטר חו"ח אמנון לפני שנת 2005 מתחייבת החברה בכפוף לאמור בסעיף 2.2 לעיל לשלם ליורשיו של אמנון את התשלום הנקוב בס"ק 5.3 לעיל עד ליום 31.12.2005. אותו דין יחול גם במקרה, שאמנון מסיבות מחלה או כח עליון אחר לא ימלא את מכסת שעות העבודה.

...

5.8 האמור בסעיף זה לרבות בסעיף 5.5 כפוף לכך שהחברה תשתמש בטכנולוגיה בנוסחה לצורך היצור במפעל. הועבר עיבוד הבשר בתחום לספק חיצוני יופסקו התשלומים לאלתר (רק במקרה שהעיבוד בטכנולוגיה שונה לחלוטין) באופן מהותי" [כך במקור – י.ד.]

בנוסף, סעיף 17.5 להסכם הייעוץ, המופיע תחת הכותרת "הבהרות", קובע כדלקמן:

"החברה תמשיך להשתמש בשירותי אמנון כל עוד אמנון יכול או מעוניין בהיקף של 100 שעות עבודה חודשיות."

4. ביום 22.11.99 הודיעו המשיבות למערער, מכוח סעיף 5.8 להסכם הייעוץ, כי לאחר בדיקה מצאו כי העלויות של עיבוד הבשר "בשיטה של התובע" הן יקרות מאוד וכי "יש גם טענות לגבי איכות המוצר" ולפיכך הן החליטו להפסיק את עיבוד הבשר בחברת א.ג.ש. תחת פיקוחו, עם גמר המלאי שבתהליך ולא יאוחר מיום 24.11.99, וכי ההתקשרות ביניהם תסתיים "ביום 31.11.99" [כך במקור – י.ד.]. המשיבות שלחו העתק של ההודעה האמורה גם לחברת א.ג.ש. מלכה בע"מ (להלן – א.ג.ש.) שבמפעלה בוצע תהליך העיבוד של הבשר, בהתאם לשיטתו של המערער ותחת פיקוחו.

5. המערער הגיש לבית המשפט קמא תביעה בסדר דין מקוצר כנגד המשיבות, במסגרתה טען כי לא התקיימו התנאים לתחולתו של סעיף 5.8 להסכם הייעוץ ומכל מקום, על פי סעיף 17.5 להסכם הייעוץ הוא זכאי לקבל תמורה כל עוד הוא מעוניין להעניק את שירותי הייעוץ בהיקף מינימאלי של 100 שעות חודשיות. לאור האמור לעיל, טען המערער כי המשיבות הפרו את הסכם הייעוץ וביקש מבית המשפט קמא כי יפסוק לזכותו סך של 1,717,626 ש"ח בגין הפרת ההסכם כאמור, בגין הפרשי הצמדה וריבית על החזר תשלומי נסיעות ובגין הוצאות אחזקת רכב עד לסוף שנת 2005 שלטענתו, לא שולמו לו.

6. המערער טען כי בתחילת המשא ומתן שניהל עם נציגי המשיבות טרם ההתקשרות בהסכם הייעוץ, הוא דרש שהמשיבות תשלמנה לו תשלום חד פעמי בסך 1.8 מיליון ש"ח עבור מכירת הטכנולוגיה לנתבעות בנוסף לעמלה של 5% ממכירת הבשר, אולם הוא שוכנע על ידי מי ששימש באותה עת כמנכ"ל המשיבה 1 לקבל "פנסיה וביטוח לכל החיים" בדמות תשלומים חודשיים בסך של כ-10,000 ש"ח, אשר ישולמו לו גם במקרה בו ילך לעולמו או יבצר ממנו להעניק את השירותים. לטענתו של המערער, כוונת הצדדים בבסיס סעיף 5.8 להסכם הייעוץ הייתה כי המשיבות תפסקנה

לשלם לו את התמורה רק במקרה בו תהיה מניעה חוקית להמשיך ולעבד את הבשר בטכנולוגיה.

7. המשיבות הגישו לבית המשפט קמא בקשת רשות להגן וטענו כי אין להן עוד עניין בטכנולוגיה שרכשו מן התובע, אולם לא ציינו במסגרת הבקשה האם כיום הבשר מעובד בשיטה שהיא שונה מהותית מהטכנולוגיה אם לאו. עוד טענו המשיבות כי המערער הפר את הסכם הייעוץ בכך שהעביר את הטכנולוגיה לחברה נוספת, בניגוד לסעיפים 7 ו-9 להסכם הייעוץ, לפיהם התחייב המערער שלא להעביר את הידע והטכנולוגיה, או כל מידע סודי אחר של הנתבעות, לצד שלישי.

8. המשיבות טענו כי כוונת הצדדים בבסיס סעיף 5.8 להסכם הייעוץ הייתה כי תשלום התמורה למערער תופסק כאשר המשיבות תפסקנה את השימוש בטכנולוגיה מכל סיבה שהיא, כשהטעם לכך היה שמדובר בטכנולוגיה חדשה ויתכן כי הן תבחרנה לעשות שימוש בטכנולוגיה אחרת. יצויין כי במסגרת הסיכומים שהגישו המשיבות במסגרת ההליך בבית המשפט קמא העלו המשיבות טענות חדשות לפיהן: הטכנולוגיה כלל לא הועברה אליהן; המערער לא נטל חלק פעיל בהקמת המפעל; המערער כשל ביישומה של הטכנולוגיה ועוד. ואולם, בית המשפט קמא דחה טענות אלה מן הטעם שהן הועלו לראשונה בשלב הסיכומים, בניגוד להחלטתו של בית המשפט קמא שניתנה במסגרת קדם המשפט.

9. בית המשפט קמא בחן בעיון את הראיות הרבות שהוצגו לו במסגרת ההליך שהתנהל בפניו ובהתבסס על ראיות אלה קבע ממצאים עובדתיים, תוך שהוא דוחה את טענת המשיבות בנוגע להיותה של הטכנולוגיה "ניסיונית" ובדבר הפרת ההסכם על ידי המערער. בין היתר, קיבל בית המשפט קמא את גרסתו של המערער בנוגע לדרישתו לקבלת תשלום חד פעמי עבור מכירת הטכנולוגיה ובנוגע להצעת המשיבות לפיה המערער ייחנה מ"ביטוח חיים ופנסיה" בדמות תשלום חודשי של 10,000 ש"ח למשך כל החיים, ובמקרה של מוות או אבדן כושר עבודה ישולם סכום זה עד לתום שנת 2005. בית המשפט קמא אף קיבל את גרסתו של המערער כי בסוף שנת 1998, כאשר פעילות המשיבות במפעל א.ג.ש. הופסקה למשך מספר חודשים, המשיך המערער להעניק שירותים למשיבות וקיבל את התמורה בתשלומים חודשיים. עוד מצא בית המשפט קמא, כי המשיבות רוכשות כיום בשר המעובד בטכנולוגיה.

10. ביחס להוצאות הרכב קבע בית המשפט קמא כי המערער אינו זכאי להוצאות בגין אחזקת הרכב בתקופה בה הוא אינו מעניק שירותים למשיבות ודחה את תביעתו

בעניין זה. ביחס לתשלומי ההצמדה והריבית, קיבל בית המשפט קמא את טענת המשיבות, כפי שבאה לידי ביטוי בתצהיר שהגיש מנכ"ל המשיבות, שמעון שובל, כי תשלומים אלו נפרעו ובהעדר תגובה של המערער לטענה זו, דחה את תביעתו לתשלומי הצמדה וריבית.

11. לאחר שקבע את התשתית העובדתית הרלוונטית, פנה בית המשפט קמא למלאכת פרשנותו של הסכם הייעוץ. בית המשפט קמא בחן את התכלית הסובייקטיבית והתכלית האובייקטיבית של הסכם הייעוץ, בהתאם להלכות שנפסקו בע"א 4628/93 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ, פ"ד מט(2) 265 (להלן – הלכת אפרופים) ובדנ"א 2045/05 ארגון מגדלי ירקות – אגודה חקלאית שיתופית בע"מ נ' מדינת ישראל, תק-על 2006(2), 1681 (להלן – הלכת ארגון מגדלי ירקות). לאחר שניתח באופן יסודי ומעמיק את לשונו של הסכם הייעוץ, הנסיבות שהביאו לכריתתו ומעשיהם של הצדדים לאחר ההתקשרות, קבע בית המשפט קמא כי המערער זכאי לתשלום התמורה בגין הטכנולוגיה כל עוד הוא מוכן להעניק למשיבות שירותי ייעוץ בהיקף הקבוע בסעיף 17.5 להסכם הייעוץ, בכפוף לכך שהמשיבות עושות שימוש בטכנולוגיה שפיתח המערער עבורן, בין אם במפעלן ובין אם במפעל אחר שיעשה שימוש בטכנולוגיה זו.

12. יחד עם זאת, בית המשפט קמא הגיע לכלל מסקנה כי על פי סעיף 5.8 להסכם הייעוץ, תיתכנה שלוש סיטואציות אפשריות במערכת היחסים שבין המערער למשיבות: האחת, כאשר המשיבות עושות שימוש בטכנולוגיה במפעלן וחייבות בתשלום התמורה למערער, כנגד מתן שירותי ייעוץ; השניה, כאשר המשיבות מעבירות את עיבוד הבשר לספק חיצוני אשר עושה שימוש בטכנולוגיה והמשיבות הנתבעות חייבות בתשלום התמורה למערער; והשלישית, כאשר המשיבות רוכשות בשר מספק חיצוני כמוצר מדף, כשהוא מעובד "as is", ובמקרה כזה המשיבות אינן חייבות בתשלום התמורה למערער, גם אם עיבוד הבשר נעשה באותה טכנולוגיה. כפי שיפורט להלן, פרשנות זו של בית המשפט קמא אינה מקובלת עלי.

13. לאור המסקנות אליהן הגיע בית המשפט קמא בנוגע לאופן בו יש לפרש את הסכם הייעוץ בכלל ואת סעיף 5.8 להסכם הייעוץ בפרט, סעיף שהוא בסיס המחלוקת בין הצדדים, דחה בית המשפט קמא את טענתו של המערער ביחס לתכלית שבבסיס סעיף 5.8 להסכם הייעוץ, לפיה המשיבות חייבות בתשלום התמורה כל עוד לא בוצע שינוי חקיקה האוסר על שימוש בטכנולוגיה. בנוסף, בית המשפט קמא דחה את טענתו של המערער לפיה על המשיבות לשלם לו תמורה כל אימת שהן רוכשות בשר מספק חיצוני העושה שימוש באותה טכנולוגיה, מן הטעם שמרבית החברות לעיבוד בשר

בישראל עושות שימוש בטכנולוגיה זו, שלא הומצאה, כזכור, על ידי המערער. לבסוף, בית המשפט קמא קבע כי יש לפרש את סעיף 17.5 להסכם הייעוץ בכפוף לסעיף 5.8 ולא במנותק ממנו, זאת מאחר וכל פרשנות אחרת תרוקן למעשה את סעיף 5.8 מתוכנו.

14. לאור כל האמור לעיל, דחה בית המשפט קמא את תביעתו של המערער בקובעו כי על פי סעיף 5.8 להסכם הייעוץ היו רשאיות המשיבות לחדול מקיום התחייבויותיהן כלפי המערער, הואיל והן לא עושות עוד שימוש בטכנולוגיה שהתאים עבורן המערער.

הערעור

15. לטענת המערער, שגה בית המשפט קמא באופן בו פירש את סעיף 5.8 להסכם הייעוץ. לטענתו, על פי סעיף זה, אמורה להישלל ממנו הזכאות לתמורה רק במקרה בו מועבר עיבוד הבשר לספק חיצוני, המעבד אותו בטכנולוגיה שונה באופן מהותי מן הטכנולוגיה שהתאים עבור המשיבות. בנוסף, טוען המערער כי חששו שהוא עלול להיוותר ללא עבודה במקרה בו תרכושנה המשיבות בשר המעובד בטכנולוגיה שונה הוא שהניעו לדרוש לשלב בהסכם הייעוץ את סעיף 17.5, המבהיר מפורשות כי המשיבות מתחייבות להעסיק אותו כמומחה, מפקח ומייעץ, כל עוד הוא יכול או מעוניין לעשות כן ובהיקף שנקבע בסעיף זה.

16. לטענתו, הוא השקיע מאות שעות עבודה חודשיות באינטנסיביות רבה במסגרת עיבוד הבשר במפעל א.ג.ש, עד להפסקת הייצור בסוף שנת 1998 למשך תקופה בת 6 חודשים, במהלכה רכשו המשיבות בשר מעובד מחברת "שיגעוף" כמוצר מדף. לטענת המערער, במהלך תקופה זו המשיכו המשיבות לשלם לו את התמורה בהתאם להסכם הייעוץ, למרות שעיבוד הבשר הועבר כאמור לספק חיצוני, הואיל והטכנולוגיה בה נעשה שימוש על ידי חברת "שיגעוף" לא הייתה שונה מהותית מהטכנולוגיה שאותה הוא פיתח.

17. עוד טוען המערער, כי ספקי המשיבות כיום מעבדים את הבשר באותה הטכנולוגיה ממש, כפי שאף קבע בית המשפט קמא [סעיף 32 לפסק הדין], ולפיכך הוא זכאי לקבל את התמורה בהתאם לסעיף 5.8 להסכם הייעוץ, כל עוד הוא מוכן להעניק את השירותים בהתאם להוראות סעיף 17.5 לו. לטענתו, טיעון זה מקבל משנה תוקף לאור העובדה שבתחילת המשא ומתן הוא דרש לקבל מהמשיבות תשלום חד פעמי ואילו המשיבות בחרו לפרוס את התשלום ולשלם לו כל עוד הן עושות שימוש בטכנולוגיה לעיבוד בשר שאינה שונה מהותית מהטכנולוגיה אותה פיתח המערער.

18. טענה נוספת של המערער הינה כי סעיף 17.5 להסכם הייעוץ נועד להבטיח שגם במקרה בו הוא לא יהא זכאי לקבל התמורה מכוח סעיף 5.8, כיוון שלא נעשה שימוש כלשהו בטכנולוגיה שלו, הוא יהא זכאי לקבל תמורה מכוח הענקת השירותים בהתאם לתנאיו של סעיף 17.5. לטענתו, הדבר משול לרכישת מוצר כלשהו בתשלומים והפסקת התשלומים רק משום שהרוכש חדל לעשות במוצר שימוש. לפיכך, ביקש להבטיח כי במקרה בו לא ייעשה שימוש כלשהו בטכנולוגיה שלו, בין אם על ידי המשיבות ובין אם על ידי ספק חיצוני, הוא יהא רשאי להעניק שירותים למשיבות (כל עוד הוא יהיה מעוניין בכך) והן תמשכנה לשלם לו. לפי הפרשנות שמציע המערער לסעיף 17.5 להסכם הייעוץ, מדובר בסעיף עצמאי העומד בזכות עצמו כל עוד "רוצה ויכול" המערער להעניק שירותי ייעוץ ופיקוח, ולפיכך שגה בית המשפט קמא כשהכפיף סעיף זה לסעיף 5.8 להסכם הייעוץ.

19. ביחס לדחיית תביעתו להפרשי ההצמדה והריבית, טוען המערער כי שגה בית המשפט קמא כשקבע כי המשיבות שילמו סכומים אלו, בשעה שהן שילמו רק את התשלומים בגין השירותים. בנוסף, טוען המערער כי שגה בית המשפט קמא כשלא פסק לטובתו את התשלומים בגין הוצאות הרכב, אשר היוו חלק משכרו.

20. בתגובה לטענות שאותן העלה המערער, טוענות המשיבות כי הערעור חותר תחת הממצאים שקבע בית המשפט קמא, ובפרט קביעתו כי כל החברות לעיבוד בשר עושות שימוש באותה הטכנולוגיה ולפיכך המערער אינו זכאי לקבלת התמורה, משעה שעיבוד הבשר הועבר לספק חיצוני.

בנוסף, טוענות המשיבות כי יש להבחין בין התקופה בה רכשו בשר מעובד כ"מוצר מדף" מ"שיגעוף" ובמקביל העניק להן המערער שירותי ייעוץ ופיקוח, לבין המצב דהיום, בו הן רוכשות את הבשר כ"מוצר מדף" כאשר אין מחלוקת כי הספקים החיצוניים כיום לא קיבלו את הטכנולוגיה מאת המשיבות.

21. עוד טוענות המשיבות כי הפרשנות שהעניק בית המשפט קמא לסעיף 17.5 להסכם הייעוץ, לפיה המערער זכאי להמשך תשלומים לפי סעיף 5.8 רק במקרה בו ימשיך להעניק שירותים למשיבות, היא הפרשנות הנכונה.

22. בנוגע להפרשי ההצמדה והריבית טוענות המשיבות כי המערער זנח את תביעתו בעניין זה כשויתר על חקירתו הנגדית של מנכ"ל המשיבות שטען בתצהירו כי הפרשי ההצמדה והריבית שולמו.

111

האם זכאי המערער לקבלת התמורה על פי הסכם הייעוץ?

23. כפי שטוען המערער, בית המשפט קמא קבע כממצא עובדתי כי המשיבות ממשיכות לרכוש בשר המעובד באותה טכנולוגיה. מפאת חשיבותו של ממצא זה, אצטט את קביעתו של בית המשפט קמא בנדון במלואה [סעיף 32 לפסק הדין]:

"ב"כ התובע ויתר על חקירתם של שובל וגנץ על תצהירם. לכן, ככל שהדברים נוגעים לשאלה האם הנתבעות העבירו את תחום עיבוד הבשר לספקים חיצוניים יש לקבל את תצהירו של שובל, כי מאז ניתוק הקשר מן התובע רוכשות הנתבעות את הבשר אצל ספקים חיצוניים כ"מוצר מדף", ללא התניה כלשהי לגבי שיטת עיבודו (סעיף 6 לתצהיר). כך גם עולה מתצהירו של גנץ. מנגד, לאור ההתחמקות של הנתבעות מלהצהיר כי הבשר שהן רוכשות לאחר ניתוק הקשר מן התובע מעובד בשיטה שהיא שונה מהותית מזו של התובע, ולנוכח עדותו המהימנה של חיים כהן, הנתמכת בעדותו של התובע, יש לקבוע כי הנתבעות ממשיכות לרכוש בשר המעובד בשיטה של התובע. עסקינן בעובדה שלילית המצויה בידיעת הנתבעות, ודי בראיות שהביא התובע להוכחת עובדה זו." [ההדגשות לא במקור - י.ד.]

הנה כי כן, נקודת המוצא בשאלת זכאותו של המערער לתשלום תמורה על פי הסכם הייעוץ הינה כי הבשר שרוכשות המשיבות לאחר סיום ההתקשרות עם המערער מעובד בטכנולוגיה נשוא הסכם הייעוץ.

24. זאת ועוד, בית המשפט קמא קיבל את טענתו של המערער לפיה הוא ביקש, במסגרת המשא ומתן בינו לבין המשיבות, כי התמורה בגין הטכנולוגיה תשולם לו באופן חד פעמי, בשעה שהמשיבות היו מעוניינות בחלוקת התמורה לתשלומים חודשיים, ורצונן זה בא לידי ביטוי בסופו של יום בסעיף 5 להסכם הייעוץ. בית המשפט קמא קבע בעניין זה כי סעיפים 5.5, 5.8 ו-17.5 להסכם הייעוץ מהווים איזון בין שאיפותיו של המערער לקבלת תשלום חד פעמי בגין העברת הטכנולוגיה למשיבות

מחד גיסא, לבין חששן של המשיבות מפני מצב בו תהינה מעוניינות להפסיק את השימוש בטכנולוגיה, מאידך גיסא.

25. למעשה, מדובר בעסקת רכישה של טכנולוגיה אותה פיתח המערער ב"תשלומים" וכנגד מתן שירותי ייעוץ ופיקוח על ידי המערער. ככלל, ההיגיון המסחרי מחייב כי כאשר התמורה בגין מוצר כלשהו משולמת על ידי הרוכש בתשלומים, אין לאפשר לו להפסיק את ביצוע התשלומים רק משום שהפסיק את השימוש במוצר, אלא אם הוסכם במפורש אחרת.

במקרה שבפני קובע הסכם הייעוץ שני חריגים שבהתקיים כל אחד מהם עומדת למשיבות הזכות להפסיק את תשלום התמורה; החריג הראשון, הקבוע בסעיף 5.8 להסכם הייעוץ, מתקיים כאשר המשיבות חדלות לעשות שימוש בטכנולוגיה נשוא הסכם הייעוץ, ועיבוד הבשר מועבר לספק חיצוני שמעבדו בטכנולוגיה שונה באופן מהותי מהטכנולוגיה אותה פיתח המערער. החריג השני, הנלמד מסעיף 17.5 להסכם הייעוץ, מתקיים כאשר המערער אינו יכול או מעוניין להעניק את שירותי הייעוץ בהיקף הקבוע בסעיף זה, למעט במקרה של מוות או אובדן כושר עבודה, כאמור בסעיף 5.5 להסכם הייעוץ. לא שוכנעתי כי התקיים אחד משני התנאים הנ"ל המצדיקים את הפסקת תשלום התמורה.

26. בית המשפט קמא קבע כי אין זה סביר שהמערער ימשיך לקבל תשלומים מן המשיבות בגין טכנולוגיה שמרבית ספקי הבשר עושים בה שימוש. אני סבור כי פרשנות זו של בית המשפט קמא אינה מתיישבת עם לשונו הברורה של סעיף 5.8 להסכם הייעוץ. ודוק, סעיף זה אינו קובע כי המשיבות מחוייבות להעביר לספק החיצוני את הטכנולוגיה, כפי שהותאמה לצרכיהן על ידי המערער. המשיבות עצמן טענו בבית המשפט קמא כי הרציונאל בבסיסו של סעיף 5.8 היה לשמור להן את הזכות להפסיק את התשלום כל אימת שיופסק השימוש בטכנולוגיה, במידה שיתברר כי קיימות טכנולוגיות אחרות או שיוחלט כי הטכנולוגיה אינה מתאימה להן [סעיף 17 לפסק הדין של בית המשפט קמא].

27. יתר על כן, אני סבור כי על אף כללי הפרשנות שנקבעו בהלכת אפרופים ובהלכת ארגון מגדלי ירקות, מן הראוי כי במקום בו לשון ההסכם היא ברורה וחד משמעית, כגון המקרה שבפני, יש ליתן לה משקל מכריע בפרשנות ההסכם. עיקרון זה מקבל משנה תוקף שעה שלשון ההסכם הברורה והחד משמעית מתיישבת עם ההיגיון

המסחרי הפשוט לפיו אין מקום לאפשר לרוכש להפסיק לשלם עבור מוצר שאותו רכש, רק משום שהרוכש בחר להפסיק להשתמש בו ולרכוש את אותו המוצר מספק אחר.

28. זאת ועוד, אני סבור כי העובדה שמרבית הספקים בשוק הבשר עושים שימוש בטכנולוגיה שהיא דומה באופן מהותי לטכנולוגיה נשוא הסכם הייעוץ אינה מעלה או מורידה לצורך פרשנותו של סעיף 5.8 להסכם הייעוץ.

ראשית, לא שוכנעתי כי עובדה זו עמדה לנגד עיניהן של המשיבות במועד ההתקשרות עם המערער בהסכם הייעוץ ולפיכך היא אינה אלא פרשנות בדיעבד. ההיפך הוא הנכון, המשיבות טענו כי חששו מהיותה של הטכנולוגיה "ניסיונית". הגם שטענה זו לא התקבלה על ידי בית המשפט קמא, נראה כי ניתן ללמוד ממנה על אומד דעתן של המשיבות במועד ההתקשרות בהסכם הייעוץ.

שנית, אני סבור כי פרשנות נכונה של סעיף 5.8 להסכם הייעוץ מובילה למסקנה כי סעיף זה נועד לחייב את המשיבות לרכוש שירותים מן המערער, כל עוד הן עושות שימוש באותה הטכנולוגיה או בטכנולוגיה דומה, בין בעצמן ובין אצל ספק אחר. הטעם לכך, הוא כי עצם השימוש בטכנולוגיה מעיד על שביעות רצונן של המשיבות ממנה או למצער, על כך שאין ברצונן לעשות שימוש בטכנולוגיה אחרת. לפיכך, אני סבור כי הייתה הצדקה להפסיק את תשלום התמורה למערער מכוח הסכם הייעוץ.

29. בפועל, רכישת הבשר המעובד בטכנולוגיה נשוא הסכם הייעוץ, הגם שהוא נרכש כמוצר מדף, מעידה על כך שלא מתקיים החריג הקבוע בסעיף 5.8 להסכם הייעוץ בדבר המעבר לעיבוד בטכנולוגיה שהיא שונה באופן מהותי. הואיל וכך, ומאחר והמערער היה "יכול ומעוניין" להמשיך ולהעניק למשיבות את השירותים, בהתאם להוראת סעיף 17.5 להסכם הייעוץ, אני סבור כי לא התקיים אף אחד משני החריגים המאפשרים למשיבות לחדול מתשלום התמורה למערער.

30. אם לא די בכך, הרי שהתנהלות המשיבות בתקופה שבמהלכה הן רכשו בשר מחברת "שיגעוף", אשר עשתה שימוש באותה הטכנולוגיה, ובכל זאת המשיכו לשלם למערער את התמורה בהתאם להסכם הייעוץ [סעיף 21 לפסק הדין של בית המשפט קמא], מלמדת הלכה למעשה על הלך מחשבתן של המשיבות ביחס לאופן שבו יש לפרש את סעיף 5.8 להסכם הייעוץ. לא שוכנעתי במה נבדל אותו המקרה מן המקרה שבפני, הואיל ובשני המקרים רכשו המשיבות בשר כ"מוצר מדף" מספק חיצוני, לאחר

שעובד על ידי אותו ספק בטכנולוגיה שהיא דומה מהותית לטכנולוגיה שהתאים עבורן המערער. למעשה, ההבדל היחיד בין שני המקרים הינו המשך מתן השירותים על ידי המערער במהלך התקופה בה רכשו המשיבות בשר משיגעוף, אולם אין לזקוף עובדה זו לחובתו של המערער הואיל ושוכנעתי כי המערער היה נכון להמשיך לקיים את התחייבויותיו על פי הסכם הייעוץ ואילו המשיבות הן אלו שמנעו ממנו לעשות כן.

31. לסיכומו של עניין, אני סבור כי סיום ההתקשרות על ידי המשיבות, פחות משנתיים לאחר תחילתה, בשעה שהמערער קיים את התחייבויותיו על פי ההסכם הייעוץ ומבלי שהתקיים אחד מן החריגים המצדיקים את הפסקת התשלומים למערער, עולה כדי התנהלות חסרת תום לב של המשיבות וממילא מהווה הפרה של הסכם הייעוץ המזכה את המערער בתמורה שנתבעה על ידו בבית המשפט קמא.

אשר על כן, אני סבור כי יש לקבל את הערעור ביחס לתשלום התמורה בסך 1,405,717 ש"ח, הסכום שאותו תבע המערער בבית המשפט קמא (שהם התשלום החודשי בסך 15,000 ש"ח, שהיה אמור להיות משולם מיום 1.12.99 ועד ליום 31.12.05) כאשר סכום זה ישא הפרשי הצמדה וריבית מיום הגשת התביעה - 9.2.00 - ועד למועד התשלום בפועל.

32. יחד עם זאת, איני מוצא לנכון להתערב בהחלטתו של בית המשפט קמא ביחס לרכיבים של הפרשי הצמדה והוצאות אחזקת הרכב. מקובלת עלי בהקשר זה עמדתו של בית המשפט קמא [כמפורט בסעיף 35 לפסק הדין] לפיה התובע אינו זכאי להוצאות בגין אחזקת רכב בתקופה בה לא עשה שימוש ברכבו לצורך מתן השירותים.

אשר על כן, הייתי מציע לחבריי לקבל את הערעור ביחס לתשלום התמורה על פי הסכם הייעוץ, כאמור בסעיף 31 לעיל, ולדחות את הערעור ביחס לתשלום הפרשי הצמדה והוצאות אחזקת הרכב כאמור בסעיף 32 לעיל.

המשיבות תשאנה בשכר טרחת עורכי דינו של המערער בשתי הערכאות בסך 100,000 ש"ח וכן בהוצאותיו בשתי הערכאות. סכומים אלו ישאו הצמדה וריבית ממועד מתן פסק דין זה ועד למועד התשלום בפועל.

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט א' גרוניס:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' דנציגר.

ניתן היום, כ"א בשבט תשס"ח (28.1.08).

שופט

שופט

המשנה לנשיאה